Ocak 2013 Cilt:21 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 1-10

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ÇOCUKLUĞUN DURUMU

E.Nihal (AHİOĞLU)LİNDBERG
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye.

İlk Kayıt Tarihi: 12.09.2011 ***Yayına Kabul Tarihi: 15.03.2012***

Özet

Küreselleşme, ülkeleri ve toplumları kendi sınırlarının ötesindeki tüm ekonomik, siyasi, toplumsal, kültürel etmenlere ya da değişimlere açmaya zorlayan bir süreçtir. Bu süreç toplumsal temelde ve özellikle çocuklar temelinde alındığında ise kimi zaman geliştirici kimi zamanda yıkıcı olabilmektedir. Çünkü küreselleşme, çocukların yaşadıkları, geliştikleri ve toplumun geri kalanı ile etkileşim kurdukları günlük yaşamlar üzerinde de etkili olmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, küreselleşmenin çocuklar ve çocukluk üzerinde hem dünya hem de Türkiye ölçeğindeki etkileri medya, sağlık, eğitim, ekonomi, toplumsal yaşam ve aile başlıklarında tartışılması amaçlanmıştır. Küreselleşme çocukluğa ilişkin yeni bir anlayışın oluşmasına neden olmuştur. Bu anlayış, çocukları işgücü ortamlarına sokmakta, medya yoluyla çok küçük yaşlardan itibaren tüketmeye alıştırmakta, eğitmekten çok öğretmeyi amaçlayan kurumlar yoluyla toplumsallaşma sürecini etkilemekte ve sonuç olarak da daha fazla bireyselleştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Küreselleşme, çocuklar, çocukluğun değişimi.*

CHILDREN AND CHILDHOOD IN TERMS OF GLOBALIZATION

Abstract

Globalization is a process for all societies and countries forced to open their borders to all economical, political, cultural factors or changes in the worldwide. The process may be either improver or destructive in bases of societies in general and specifically childhood. Because, globalization effects on daily lives of children where they live, develop and interact with others, as well. In this essay, the effects of globalization on children and childhood were discussed in bases of media, health, education, economy, social life and family in world wide and the scale of Turkey. Globalization cause developing a new comprehension about childhood. It put children in to labor environment, make them to get used to consume by media from the earliest ages, affect their socialization process by institutions aimed more teach then educate to them and eventually make them more individualistic.

Key words: *Globalization, children, changes of childhood.*

1. Giriş

Dünya üzerinde 1950'li ve 1960'lı yıllarda görülmeye başlayan hızlı ekonomik ve siyasal değişmeler, günümüzde "küreselleşme" olarak adlandırılan yeni bir olgunun alan yazına girmesine neden olmuştur. Bu yeni olgu Alada, Sayıta ve Temelli'nin[1] de belirttiği gibi "*....yaşamın her alanında kendini hissettirmiş, yeni çağın alt üst olmuş tüm değerlerinin üzerinde neredeyse mistik bir organizma oluşturmuştur".*

Küreselleşme, ülkeleri ve toplumları kendi sınırlarının ötesindeki tüm ekonomik, siyasi, toplumsal, kültürel etmenlere ya da değişimlere açan bir süreçtir. Bu değişimler, ulusal ekonomilerin, politikaların ve toplumsal kurumların önceliğini azaltmakta; bununla birlikte küresel ekonomik planları, politik kararları ve toplumlararası hareketliliği artırmaktadır. Bu durum, çocukların yaşadıkları, geliştikleri ve toplumun geri kalanı ile etkileşim kurdukları günlük yaşamlar üzerinde de etkili olmaktadır. Bu çalışmada, küreselleşmenin ekonomik, toplumsal ve eğitsel bileşenlerine bağlı olarak çocukların yaşamı ve çocukluk algısında görülen değişimin dünya ve Türkiye ölçeğinde tartışılması amaçlanmıştır.

Küreselleşmenin ekonomik bileşeni, özellikle çocuk emeği üzerinde etkilidir. Bunun en önemli göstergesi, gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde çocuk emeğinin yaygınlığıdır. Dünya'da 5-14 yaş arası 211 milyon, 15-17 yaş arası 141 milyon toplam 352 milyon çocuk, işgücü olarak kullanılmaktadır [2]. Bununla birlikte çocuk emeğinin kullanılması, önlemeye yönelik tüm yasal ve toplumsal çabalara karşın, sadece gelişmekte olan ve yoksul ülkeler için değil, gelişmiş ülkeler için de önemli bir sorundur. Çocuğun çalışması, sağladığı ekonomik faydaya karşın, onun fiziksel, duygusal, toplumsal ve bilişsel gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Üstelik bunlar sadece çocukluğu değil, yetişkinlik dönemini de etkileyecek sonuçlar doğurmaktadır.

Küreselleşen ekonominin bir diğer sonucu, toplumsal sınıflar arasındaki mesafenin artmasıdır. Bu artış ekonomik temelli sonuçları ile tüm dünyada yoksulluğun görünürlüğünü artırmakta ve etkilerini daha da derinleştirmektedir. Bugün dünyada her iki çocuktan 1'si yoksulluğun farklı biçimlerinden (açlık, eğitim, barınma vb.) etkilenmektedir. Bu çocukların güvenli evleri olmadığı gibi temiz su ve sağlık hizmetlerine de ulaşamamaktadırlar. Ek olarak bu çocukların büyük bir kısmı 5 yaşından önce tedavi edilebilir hastalık ya da olumsuz koşullar nedeniyle ölmektedirler. Bunun yanında alan yazında, yoksulluğun çocukların toplumsal, bilişsel, duygusal, fiziksel gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğine ilişkin pek çok çalışma bulunmaktadır [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11]. Yoksulluğun çocuklar üzerindeki etkilerinin ortadan kaldırılması ya da azaltılması büyük oranda ekonomik çözümlerle giderilebilecek gibi görünse de, gerçekte, daha geniş kapsamlı ve toplumsal temelli çözümleri gerektirmektedir. Bu çözümlerin bulunması ve uygulanması, çocukların şu anki ve gelecekteki yaşamlarının ya da refah düzeylerinin iyileştirilmesi açısından önemlidir. Üstelik çocuk refahı, daha geniş bir bakış açısından, onların olduğu kadar genel olarak ülkenin refah düzeyi açısından da önemlidir.

Küreselleşmenin toplumsal yaşam üzerindeki en önemli etkisi, diğer bileşenlerle olan karşılıklı bağlantısı nedeniyle, bugün dünyada önemli bir sorun olarak değerlendirilen

"göç" olgusudur. Günümüzde aileler ya da aile üyelerinden biri, bir ülkeden diğerine ya da bir şehirden diğerine ailenin ekonomik geliri arttırmak ya da bireysel olarak eğitim amacıyla göç etmektedir. Göç etmek, sadece mekansal bir değişim olmasının ötesinde, göç edilen yeni bağlama uyumu da içeren karmaşık bir süreçtir. Berry ve arkadaşları [12] göç ülkesinde yaşanan uyum sürecini, bireylerin değişen kültürel bağlam içerisinde yaşadıkları bir tür "kültürleşme" (acculturation) olarak tanımlamaktadır. Daha açık bir biçimde, kültürleşme, kültürel yayılma süreciyle gelen maddi ve manevi öğelerle, başka kültürden birey ve grupların, belli bir kültürel etkileşime girmesi ve karşılıklı etkileşim sonunda her ikisinin de değişmesi olarak tanımlanmaktadır[13]. Aileler açısından düşünüldüğünde, bulundukları çevreden çıkmadıkları ve yakın çevrelerinde kendileri ile benzer kökenlere sahip komşuları olduğu sürece, sorun daha baş edilebilir görünmektedir. Ancak örneğin okula gitmek zorunda olan bir çocuk ve genç açısından düşünüldüğünde, kültürleşmenin yarattığı en önemli zorluk, anne babaları ile yaşadıkları bağlamın ve ev dışındaki yeni kültürün sundukları arasındaki farklılıkla baş edebilmektir. İki kültürlülük olarak tanımlanabilecek bu durum, çocuklar açısından bir takım eğitsel, psikolojik, davranışsal ve sosyal sorunlara neden olabilmekte, sonuç olarak da göç edilen bağlama uyumu zorlaştırmaktadır [12, 14, 15].

Bununla birlikte küreselleşme, aileleri ve dolayısıyla çocukları sadece göç yoluyla değil, bilgi teknolojilerinin paylaşımındaki artışla bağlantılı olarak medya yoluyla da etkilemektedir. Bu olgu, sundukları ile toplumsal değer ve inançlar açısından çeşitlilik sağlaması yanında, varolan toplumsal değerlerin değişimine yönelik dirençle tanımlanabilecek birtakım olumsuzluklara da neden olmaktadır. Gerçekten de medya yoluyla gerçekleşen bu hızlı ve yoğun toplumsal değer akışı, çok yoğun kültürel kaygılara neden olmaktadır[16]. Bu kaygının en önemli nedeni, varolan değerlerle sunulanlar arasındaki farklılıktır. Daha çok bireyselleşmeyi, kişisel gelişimi ve özgürlüğü destekleyen bilgilere karşılık, bağlılığı ve toplulukçuluğu destekleyen bilgilerin varlığı, çocukları olduğu kadar aile yapısını da etkilemektedir.

Çocuk açısından bakıldığında, medya yoluyla çocuklar gelişimlerini destekleyici daha fazla uyarana ulaşma imkanına sahip olmaktadırlar. Bu durum özellikle az gelişmiş toplumlarda önemli bir etmendir. Bununla birlikte "Susam Sokağı" gibi eğitici çocuk programlarının yaygınlaşması ya da çocuklara özgü televizyon kanallarındaki artış, çocuk kültüründe (oyun, boş zaman etkinlikleri, eğlence vb.) değişikliklere neden olması yanında, anne baba ve çocuklar arasında toplumsal temelli birtakım çatışmaların ortaya çıkmasına da neden olmaktadır. Bu çatışmalar, medya tarafından iletilen yeni rol modellerine ve davranış kalıplarına uyumu da içeren cinsiyet rolleri, çocuk eğitimi, çocukluk kavramı, çocuğun ev içindeki değişen konumu gibi yaşa ve cinsiyete bağlı etmenleri içermektedir[17, 18, 19, 20, 21]. Bunlara verilebilecek en iyi örnek, tüm dünyada ilk cinsel ilişki yaşının düşmüş olmasıdır. Bu durum, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların, erken yaşta ve evlilik dışı hamileliğin artmasına neden olmuştur. Medya etkisi ile ortaya çıkan bir diğer değişim de değişen tüketim alışkanlıklarıdır. Günümüzde çizgi film kahramanlarının yer aldığı tüketim materyalleri küresel ekonomi açısından önemli bir gelir kaynağı haline gelmiştir.

Çizgi film kahramanlarının yer aldığı oyuncaklar, giyecekler gelişmiş ülkelerde olduğu gibi gelişmekte olan ülkelerde de çocuk kültürü açısından önemli değişimlere neden olmaktadır[22]. Buna ek olarak, medya yoluyla gelişime katkısından çok, verdiği keyif ya da heyecan (Cola reklamlarında olduğu gibi) doğrultusunda sunulan fastfood yemek ya da içecek tarzı da çocukların fiziksel gelişimlerini etkilemektedir. Bu durumun en önemli sonucu dünya ölçeğinde çocukluk döneminde görülen "aşırı kilo" sorunundaki artıştır[23]. Medyanın aile yapısı üzerindeki en önemli etkisi ise, aile üyelerinin değişen rolleri ile bağlantılıdır. Diziler, filmler yoluyla sunulan yeni kadın, erkek, anne, baba, çocuk rolleri ya da sorumlulukları, bu konuyla ilgili toplumsal değer ve inançlarda da değişime neden olmaktadır. Sonuç olarak, geleneksel toplumlara özgü toplulukçu ve çocuğun bağımlılığını destekleyen değerlerin yerini, bireyselleşmenin ve aileden bağımsızlığı destekleyen değerler almaya başlamıştır. Ancak bu durumun sadece medya etkisi ile açıklanamayacak kadar karmaşık bir konu olduğu unutulmamalıdır.

Küreselleşmenin toplumsal sonuçları olarak değerlendirilebilecek doğum hızındaki azalma, çocuk ölüm hızındaki düşme ve okullaşmanın artması da çocuk gelişimi ve aile yapısı üzerinde etkili olmaktadır[24]. Doğum hızındaki azalma ve çocuk ölümlerindeki düşüş, ailedeki birey sayısının azalmasına ve dolayısıyla da anne baba çocuk arasında niceliksel ve niteliksel olarak öncekinden farklı etkileşim türlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Günümüzde çocukların anne babaları dışındaki bakıcıların ya da çocuk bakım merkezlerinin sorumluluğuna bırakılması, oldukça yaygın bir uygulama haline gelmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak, çocuğa yüklenen değerde de değişimler gözlenmektedir. Bunlardan ilki, çocuğun fiziksel gelişimi yanında bilişsel ve toplumsal gelişimine verilen önemin artmış olmasıdır. Küreselleşme yoluyla paylaşılan yeni anne babalık ve çocuk eğitimi anlayışları, çocuk gelişimini destekleyici programların yaygınlaşmasına da neden olmuştur[25, 26]. Çocuğun değeri ile ilgili anlayışın değişimine yönelik ikinci durum, geleneksel cinsiyet ayrımcılığındaki azalmadır. Özellikle aile içinde kaynak paylaşımında kızların erkeklerle eşit koşullara ve fırsatlara sahip olması, görev dağılımında cinsiyet eşitliğinin sağlanması gibi konular, küreselleşmenin olumlu toplumsal sonuçlarındandır.

Küreselleşme ile bağlantılı olarak açıklanacak son değişim, eğitim alanı ile bağlantılıdır. Çocukların evdeki eğitimleri yanında okuldaki eğitimlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik de pek çok değişim yaşanmaktadır. Bunlardan en önemlisi kız çocuklarının okullaşması ile ilgilidir. Özellikle UNICEF tarafından dünya ölçeğinde uygulanan kızların eğitimi ile ilgili kampanyalar yoluyla, daha fazla kız çocuğu eğitim fırsatı elde etmiştir. Bu durum, özellikle tarım toplumlarında baskın olan toplumsal kurallardaki değişime neden olması açısından önemlidir. Küreselleşme ile bağlantılı eğitsel sonuçlardan bir diğeri de, daha fazla çocuğun özel okullar ya da kurslar yoluyla eğitim almaya başlamasıdır. Bu özel okullar ya da kurslar yoluyla çocuklar, daha fazla süre ile bireysel ancak özellikle akademik gelişimlerini destekleyecek programlar içine sokulmakta, toplumsal ve duygusal gelişimlerini destekleyecek diğer ortamlardan uzak tutulmaktadır. Bu bir anlamda küreselleşen dünyada yeni bir çocukluk anlayışının oluşmasına neden olmaktadır. Çocuklar, yabancı dil kursları, yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan kurslar yoluyla **küreselleştirilmeye** çalışılmaktadır.

Türkiye'de Küreselleşme ve Etkileri

Türkiye'de küreselleşmenin çocuklar üzerindeki etkileri, yoksulluk ve çocuk işgücü, aile, sağlık, eğitim, tüketim, oyun kültürü ve boş zaman etkinlikleri açısından ele alınabilir. Türkiye gelişmekte olan bir ülke olmasının bir sonucu olarak, hızlı ekonomik değişimlerin yaşandığı bir ülkedir. Özellikle 1980-2001 yılları arasında, toplumun tüm kesimlerini etkileyen büyük ekonomik krizler yaşanmıştır. Dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi bu durum, gelir dağılımı eşitsizliğine, sosyoekonomik sınıflaşmanın artmasına ve sonuçta da yoksulluğa neden olmuştur. Bu durum, genç bir nüfusa sahip olması nedeniyle, en çok çocukları etkilemekte ve çocuk yoksulluğu hızla artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2011 yılı, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre Türkiye'de 15 yaş altı çocukların tüm nüfusa oranı, %25.27'dir[27]. Yoksulluk Araştırması sonuçlarına göre de bu çocukların %24.43'ü (yaklaşık 4,6 milyon çocuk) yoksulluk içinde yaşamaktadır [28].

Küreselleşme ile ortaya çıkan yoksulluğun en önemli sonucu, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de çocuk işgücünün artmasıdır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2006 yılına ait "Çocuk İşgücü Anketi"ne göre ise Türkiye'de 6-17 yaş grubundaki çocukların %5.9'u (900.000 bin) başta tarım olmak üzere değişik iş kollarında çalışmaktadırlar. Aynı istatistiklere göre, tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de çocukların çalışmasının en önemli nedeni aile gelirine destek olmaktır [29]. Bu çocuklar her türlü eğitim, sağlık ve gelişim olanaklarından yoksun olarak çok düşük ücretlerle çalıştırılmaktadırlar. Devletin ve sivil toplum kuruluşlarının tüm çabalarına karşın artan bir oranda çocuk sanayilerde, tarımda ya da farklı iş kollarında çalıştırılmaktadırlar. Bununla birlikte son yıllarda medyada artan haberlerdeki artışın gösterdiği gibi pek çok çocuk da sokaklarda çalıştırılmaktadırlar.

Modernleşme yolundaki Türkiye'nin küreselleşme ile bağlantılı olarak yaşadığı bir diğer problem, sağlık alanındadır. Ülkemizde önlenebilir hastalıklar ve erken doğum gibi sorunların yol açtığı çocuk ölüm hızı, Avrupa standartlarının çok altında olmasının ötesinde pek çok az gelişmiş ülkeden de fazladır. Türkiye, 2011 yılı UNICEF verilerine göre Türkiye kişi başına gelir düzeyi açısından dünyada 54'üncü sırayı alırken, beş yaş altı çocuk ölümlerinde 100'üncü sıradadır[30]. Buna bağlı olarak nüfus artışı da yine Avrupa standartlarının çok üstündedir. Bu durum, kaynakların eşit bir biçimde dağılımını engellediği gibi özellikle çocukların refahı açısından da olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu sonuçların başında sağlık hizmetlerinden yararlanma ve eğitim gelmektedir.

Küreselleşmenin etkisi ile daha çok çocuk, eğitimden yararlanıyor gözükmekle birlikte, eğitimin kalitesi açısından bakıldığında gelir dağılımındaki eşitsizliğin eğitim fırsatları açısından da var olduğu gözlenmektedir. Bunlardan en önemlisi çocukların gittikleri okulların çeşitliliğidir. Özellikle son yıllarda özel okulların sayısındaki artışa paralel olarak yabancı dille eğitim yapan devlet okullarına rağbet de artmıştır. Bu küreselleşmenin eğitimle ilgili çarpıcı sonuçlarından biridir. Ailelerin pek çoğu, küresel dünyanın bir gereği olarak hem daha iyi bir iş hem de daha iyi bir kazanç elde edebilmesi için, çocuklarını bu tür okullara göndermek istemektedir. Bununla birlikte bu okullara giriş için gerekli koşullar, özellikle devlete bağlı olanlarda, her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Bu da sonuç ola-

rak, okul dışı öğretim ortamları olarak kursların sayısının ve öneminin her geçen gün daha da artmasına neden olmaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren özel dersler ya da kurslar yoluyla giriş sınavlarına hazırlanmaktadırlar. Sınavların zorluğu ise hem çocukların diğer pek çok ülke çocukları ile karşılaştırıldığında, yaşadıkları sınav stresinin çok yüksek olmasına hem de ders çalışmak için ayırdıkları sürenin artmasına neden olmaktadır. Bu durumunda sonuçta çocukların toplumsal gelişimleri açısından bazı sorunlar yarattığı görülmektedir. Bunların başında çocuk kültürünün bir parçası olan ve akran etkileşimini içeren oyun ve boş zaman etkinliklerinin sınırlanmış olması yer almaktadır. Bu sınırlılık, yukarıda bahsedilen özel kurs ve derslerin yoğunluğundan kaynaklanmakla birlikte, başta televizyon olmak üzere iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle de ilişkili görünmektedir.

Gelişen bilgi iletişim teknolojileri ile birlikte çocuklar daha fazla zamanlarını bilgisayarlar karşısında geçirmektedirler. Çocuğun bilişsel gelişimi yanında toplumsal ve fiziksel gelişimi için de önemli olan oyunların yerini bilgisayarlarda oynanan oyunlar almıştır[31]. Çocuklar, okul ve kurslar dışındaki pek çok zamanlarını bilgisayarlar karşısında geçirmektedirler. Türkiye İstatistik Kurumunun 2011 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 16-24 yaş arasındaki bireylerin %65.8'i interneti kullanmaktadır. İnternet kullanan kişilerin internet kullanım amaçlarının en önemlilerinden biri de sosyal paylaşım siteleri yoluyla sosyal gruplara katılmadır[32]. Akpınar[33], Orhan ve Akkoyunlu[34,] Gültutan[35] ile Şimşek[36] ilköğretim çağındaki katılımcıların çoğunluğunun hergün interneti kullandıklarını belirlemişlerdir. Bununla birlikte araştırmacılar, yaşa bağlı olarak değişmekle birlikte, interneti daha çok oyun, sohbet ya da haberleşme için kullandıklarını belirlemişlerdir. Üstelik internete ulaşım için sadece ev bilgisayarları değil, ev dışında da yeni fırsatlar oluşmuş durumdadır. Büyük şehirlerde olduğu gibi en küçük yerleşim birimlerinde bile çocuk oyun alanlarının yerini internet kafeler almıştır. Bu kafeler, çocuklara özgü mekânlar olmaması yanında yeterli kontrol sağlanmadığı için, çocuklar bilgisayar oyunları dışında cinsel içerikli sitelere ulaşabilmekte ya da sigara gibi olumsuz koşullara maruz kalmaktadırlar. Bireysel eylemin ağırlıklı olduğu (küreselleşmenin de desteklediği gibi) bu ortamlar, yukarda da belirtilen konularla ilgili gelişimlerini olumsuz etkilemekle birlikte, toplumsal gelişim açısından önemli olan akran ilişkileri açısından da kimi zaman sınırlayıcı koşullar yaratmaktadır.

Türkiye'de küreselleşmenin çocuklar üzerindeki bir diğer etkisi de değişen aile değerleri üzerinden gerçekleşmektedir. Özellikle medyanın da etkisi ile yeni kültürlerle ve yaşantılarla karşılaşan çocuklar ve bu çocukların anne babaları arasında eğitim ve bakıma yönelik ciddi sorunlar oluşmaktadır. Bu sorunların başında Türkiye'deki çocuk suçluluğu oranındaki artış gelmektedir. Türkiye İstatistik Kurumunun 2010 yılı istatistiklerine göre, yaklaşık 188 bin çocuk, suça sürüklenme nedeniyle güvenlik birimlerine gelmekte ya da getirilmektedirler. Bu gruptaki çocukları, herhangi bir durumda mağdur olmaları ya da madde kullanımı nedeniyle gelen çocuklar izlemektedir[37]. Çocuklara ilişkin yeterli istatistik bulunmamasına karşın sadece medyada çıkan haberler göz önüne alındığında dahi bu oranın her geçen gün arttığı tahmin edilmektedir.

Medya ile ilgili bir başka durum dünyada olduğu gibi Türkiye'de de medya etkisi ile çocukların tüketim alışkanlıklarında gözlenen değişimdir. Küresel dünya tarafından ve özellikle batı tarafından medya kanalı ile çocuklara sunulan çekici tüketim nesnesi, çocukların yaşamlarının bir parçası olmuştur. Üstelik bu durum her sosyoekonomik düzeydeki çocuklar için geçerlidir. Kimi zaman ailelerin bu nesneler için ayırdıkları bütçeler, çocukların eğitimleri için harcanandan fazla olabilmektedir. Örneğin çocuğa kitap ya da eğitici oyuncak almak yerine bir fastfood zincirinde yemek yedirip çizgi film kahramanlarını içeren oyuncakları almak daha önemli hale gelmiştir. Kimi zaman da çocuğun sokakta oynaması yerine ona evde tek başına zaman geçirebileceği bilgisayar oyunları almak tercih edilebilmektedir.

2. Sonuç

Temelde ekonomik bir anlayışın sonucu olan küreselleşme, yukarda da özetlendiği gibi tüm dünyada ve elbette ki Türkiye'de de çocukluğa ilişkin yeni bir anlayışın oluşmasına neden olmuştur. Bu anlayış, çocukları işgücü ortamlarına sokmakta, medya yoluyla çok küçük yaşlardan itibaren tüketmeye alıştırmakta, eğitmekten çok öğretmeyi amaçlayan kurumlar yoluyla toplumsallaşma sürecini etkilemekte ve sonuç olarak da daha fazla bireyselleştirmektedir. Buna ek olarak modernleşme sürecindeki bir ülke olmasına karşın, Türkiye küresel dünyanın kendisine ve özellikle çocuklara sunduğu tüm olanaklardan, sağladığı ekonomik fayda nedeniyle kontrolsüz ve hesapsızca yararlanmaktadır. Bu durum günümüzde çocuk gelişimi açısından önemli olduğu kadar ülkenin gelecekteki refahı açısından da önemlidir. Günümüz dünyasında elbette ki küresel dünyanın bir parçası olmak bir zorunluluktur. Bununla birlikte bunun genel olarak aileyi ve çocukları nasıl etkilediğini belirlemek, küreselleşmenin bozucu ve yıkıcı etkilerini azaltmaya yönelik alınabilecek önlemler açısından önemlidir.

3. Kaynakça

1. Alada, A.B., Sayıta, S., Temelli, S. (2002). Küreselleşme, yoksulluk ve şiddet bağlamında sokak çocukları. *Yoksulluk, şiddet ve insan hakları* İçinde (Düz. Yasemin Özbek). syf. 235, TODAİE Yayınları, Ankara.
2. ILO (2004). Uluslar arası çalışma örgütü çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi uluslar arası programı: Türkiye'de çocuk işçiliği sorunu. http://ilo.law.cornell.edu/public/turkish/region/eurpro/ankara/programme/ipec.htm
3. Buckner, J.C., Bassuk, E.L., Weinreb, L.F. (2001). Predictors of academic achievement among homeless and low-income housed children. *Journal of School Psychology, 39* (1), 45-69.
4. Duncan, G.J. , Brooks-Gunn,J., Klebanov, P.K. (1994). Economic deprivation and early childhood development. *Child Development, 65*, 296-318.
5. Duncan, G.J., Brooks-Gunn, J. (2000). Family poverty, welfare reform, and child development. *Child development, 71* (1), 188-196.
6. Wright, C., Diener, M., Kay, S.C. (2000). School readiness of low-income children at risk for school failure. *Journal of Children and Poverty, 6* (2), 99-117.

7. Ansalone, G. (2001). Schooling, tracking, and inequality. *Journal of Children and Poverty, 7* (1), 33-47.

8. Lent, S.A., Figueira-McDonough, J. (2002). Gender and poverty: Self-esttem among elementary school children. *Journal of Children and Poverty, 8* (1), 5-22.

9. Evans, G.W., English, K. (2002). The environment of Poverty: Multiple stressor exposure, psychophysiological stres, and socioemotional adjustment. *Child Development, 73* (4), 1238-1248.

10. Flores, R.L. (2004). The effect of poverty on young children's ability to organize everyday events. *Journal of Children and Poverty, 10* (2), 99-118.

11. Mackner, L.M., Black, M.M., Starr Jr., R.H. (2003). Cognitive development of children in poverty with failure to thrive: a prospective study through age 6. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 44* (5), 743-751.

12. Sowa, H.; Crijne, A.M.; Bengi-Arslan, L.; Verhulst, F.C. (Akt.) (2000). Factors associated with problem behaviours in Turkish immigrant children in Netherlands. *Social Psychiatry, Psychiatry Epidemiology, 35***,** 177-184.

13. Güvenç, B. (2002). *İnsan ve kültür.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

14. Dion, K.K.; Dion, K.L. (2001). Gender and cultural adaptation in immigrant families. *Journal of Social Issues, 57* (3), 511-521.

15. Herzog-Punzenberger, B. (2003). Ethnic segmentation in school and labor market: 40 year legacy of Austrian guestworker policy. *International Migration Review, 37* (4), 1120-1145.

16. Fass, P. (2003). Children and globalization. *Journal of Social History 36* (4), 963-977.

17. Greenfield, P., Roos, J.B. (1988). Radio vs. Television: Their Cognitive Impact on Children of Different Socioeconomic and Ethnic Groups, The Journal of Communication, 38, syf. 71.

18. Felson, R. (1996). Mass Media Effects on Violent Behavior, Annual Review of Sociology, 22, 103-128.

19. Villani, S. (2001). **Impact of Media on Children and Adolescents: A 10-Year Review of the Research,** Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 40 (4), syf. 392-401.

20. Gentile, D.A., Sesma, A. (2003). Developmental approaches to understanding media effects on individuals. www.psychology.iastate.edu/~dgentile/106027_02.pdf. 22 Nisan 2011

21. Jordan, A. (2004). **The Role of Media in Children's Development: An Ecological Perspective,** Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics, 25 (3), 196-206

22. Kanner, A. (2005). Globalization and the commercialization of childhood. Tikkun, 20, (5), 49.

23. Hatun, Ş. (2005). Tüketim kültürü ve çocuk. A.Ü. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi 5.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Sözlü Bildiri, Ankara.

24. Stearns, P.N. (2005). Globalization and Childhood, Journal of Social History,38 (4), 845.

25. Corsaro, W.A. (1997). The Sociology of Childhood. California: Sage Publications.

26. James, A., Jenks, C., Prout, A. (1998). Theorizing Childhood. Cambridge : Polity Press.

27. Türkiye İstatistik Kurumu- TUİK (2011). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11, 27 Şubat 2012.

28. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2011). Yoksulluk analizleri. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=23&ust_id=7, 27 Şubat 2012.

29. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2006). 2006 Yılı Çocuk İş Gücü Anketi Sonuçları. http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=26&ust_id=8, 27 Şubat 2012.

30. UNICEF (2011). Türkiye'de Çocukların Durumu Raporu. http://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/s/i/sitan-tur.pdf, 14 Kasım 2011.

31. Tümkaya, S. (2011). İnternet Bağımlılığı ve Çocuklar. Günümüzde Çocuk Oyunlarında ve Oyuncaklarında Yaşanan Değişimler Sempozyumu Bildiri Kitabı içinde, syf. 391-401. Yayın no. 354, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

32. Türkiye İstatistik Kurumu (2010). 2010 Yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları. 25 Ekim 2011, http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=6308

33. Akpınar, Y. (2002). Büyükşehirlerdeki İlköğretim son sınıf öğrencilerinin bilgi teknolojileri ve okuduğunu anlama profili. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 2(2), 327-351

.34. Orhan, F. & Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanımları Üzerine Bir Çalışma. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, 107-116

35. Gültutan, Ş. (2007) İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Alışkanlıkları, Yüksek lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

36. Şimşek, F. (2010). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım profili: Kastamonu ili örneği. Türkiye İstatistik Kurumu Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Kastamonu.

37. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2011). Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri. http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adaletdb2=&report=cocuk_toplam_tr.RDF&p_yil1=2010&p_satir=gelisnedeni&p_tablo_kod=1&p_dil=1&desformat=html&ENVID=adaletEnv, 27 Şubat 2012.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

Globalization is a process for all societies and countries forced to open their borders to all economical, political, cultural factors or changes in the worldwide. The process may be either improver or destructive in bases of societies in general and specifically childhood. Because, globalization effects on daily lives of children where they live, develop and interact with others, as well. In this essay, the effects of globalization on children and childhood are discussed in bases of media, health, education, economy, social life and family in world wide and the scale of Turkey.

Discussion

The economical component of globalization is effective particularly on child labor. In the world, 211 million children between 5-14 years old, 141 million children between 14-17 years old are used as labor force. Moreover, it is a problem not only for undeveloped or developing countries also for the developed countries. The other result of the global economies is increase of distance among social classes and so increase of the rate of poverty. Today, one in two children in the world live in poverty. They live without adequate shelter, no access to safe water and no access to health services. They died before they reached the age of 5. Related with the poverty, one of the most important effects of globalization on the social life is the fact of migration. To migrate in another country or city is a complicated

matter which includes moving somewhere else that you don't know and beside, it needs to adapt the new environment. It may create more difficult condition for children who have to adapt to the different cultures at home, at street and in school. So, it is more harmful for children. The other factor related with globalization effect children is the developing information technologies. Information technologies by media provide diversity between social values and beliefs related with the family structure, child education, values and definition of childhood etc. but also lead to some problems defined by resistance to change values and beliefs because the people want to protect their own values and beliefs in host country. However, children can reach more sources by media (internet, TV programs etc.) which are good for their development and education. It is especially more vital in undeveloped countries. On the other hand, the media offer new role models and educational messages to the families. These can create conflicts on values related with gender, child education, the concept of child and childhood for the families' daily life and relations. Another fact appears when the media effects the population in to an increasing consuming habit. Toys, fast-food culture, language, dressing styles offering by media cause the vital changes in the child culture. Literature shows that these new products presenting by global world affect the children physical, social, cognitive etc. development. Decrease rate of the child death and the birth rate and the increase of schooling are the positive results of globalization. These provide new interaction styles between parent and children and also in the society. Today, more parent use child care centers, so more children are out of family care. Additionally, it is asserted that more children then before are educated at school. However, there are some conditions which are not stabilized for children of the world. One of the conditions is inequality of girls and boys education. In developing or undeveloped countries, girls' education is still an ongoing problem. Besides, it is claimed that there are big differences in education in urban and rural area. Lastly, because of developing society and increased need for qualified workers of it, children are so much pressure to success not in life but at school. So, more children tutor after / beside school for mathematic, language and science. However, parents are eager about their children involve more extra-curriculum activities such as dance, music or sports activities. But it seems that it deprive children of right to play. Because they are decided by parents instead of children abilities or interest and together with school these courses take all time of children to rest. As a developing country, children in Turkey face with all that results of globalization. Increasing poverty rate, child labor, inequality in education, media effect, changing families' values and belief system lead to change of the value of children and definition of childhood. Accordingly, approximately 4.6 million children live in poverty; 900 thousand children are active members of labor force, they experience the stress in education more then their peers in the most of the world, being exposed to damaging effect of media and 188 thousand children are involved to the crime.

Conclusion

In today, it is certainly necessity to be a part of global world. Nevertheless, it is important to determine how it affects families and children in general in order to take some precautions for reducing the destructive and devastating effects of globalization and create a more real "global" world for children.